

Trelleborg 2017-08-01

Remissyttrande

Utredning avseende bildande av bolagskoncern i Trelleborgs kommun, KS 2015/712.

AB TrelleborgsHems synpunkter

AB TrelleborgsHem styrelse kan ej ta ställning till förslaget om koncernbildning med motiveringen att utredningens underlag inte är tillräcklig.

AB TrelleborgsHems styrelse har, i remissyttrandet nedan, tagit fram uppgifter och frågeställningar av största vikt för bolaget. AB TrelleborgsHem vill att dessa skall beaktas oavsett Trelleborgs fullmäktiges beslut i frågan om koncernbildning.

Bakgrund

Kommunstyrelsen i Trelleborgs kommun gav i beslut, 2016-01-13 § 2, kommundirektören i uppdrag att utreda förutsättningarna för koncernbildning av Trelleborgs kommuns helägda bolag. Utredning skulle även se över alternativa organisationslösningar av de helägda bolagen. Till utredningen anslogs 500 000 kr för konsultstöd.

AB TrelleborgsHem har erhållit "Utredning Bolagskoncern" daterad 2017-03-20 (KS 2015/712) på remiss. Sista dag för yttrande i ärendet är den 4 augusti 2017. Utredningen som föreslår bildandet av en kommunkoncern har på uppdrag av kommundirektör Fredrik Geijer utförts av fristående konsult Hans-Åke Lindvall, tidigare tf. ekonomichef i Trelleborgs kommun.

Kommundirektör Fredrik Geijer har vid AB TrelleborgsHems styrelsemöte 2017-05-04 presenterat utredningen om bildande av kommunkoncern.

AB TrelleborgsHems styrelse har att fatta beslut om svar på remissen avseende koncernbildning utifrån bolagets bästa samt de olika förutsättningar och konsekvenser som blir en följd av denna.

TB

Tidigare utredning om koncernbildning i Trelleborgs kommun.

Kommunal koncernbildning har varit föremål för utredning i Trelleborgs kommun och behandlats i beslut i Kommunfullmäktige 2009-06-15 § 133. Dåvarande utredning daterad 2008-10-22 utfördes av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB/Komrev, Anna Liedholm och Peter Söderman. Kommunfullmäktige röstade vid dåvarande tillfälle nej till koncernbildning men gav kommunstyrelsen i uppdrag att se över bolagsordningar och andra styrdokument samt att arbeta fram företagspolicy, ägardirektiv och en strategisk agenda för ägardialog. Nuvarande föreliggande utredning är i valda delar identisk med tidigare utredning och har enligt utredaren bl.a. legat tillgrund för nuvarande utredning.

Noteras kan att sedan föregående utredning 2008 har Allbolagen införts 2011 för det allmännyttiga bolaget. Detta innebär också att principerna för bolagen skiljer sig åt i än större grad än tidigare. För TrelleborgsHems vidkommande innebär detta att bolaget skall drivas enligt affärsmässiga principer, dvs att självkostnadsprincipen frångås, att bolaget skall göra det som är långsiktigt bäst för bolaget och att relationen med ägaren skall vara strikt affärsmässig.

Synpunkter på framlagd utredning

- Kommunstyrelsen i Trelleborgs kommun gav i beslut, 2016-01-13 § 2, kommundirektören i uppdrag att utreda förutsättningarna för koncernbildning av Trelleborgs kommuns helägda bolag. Utredning skulle även se över alternativa organisationslösningar av de helägda bolagen.
Utredning som presenteras i remissen motsvarar ej uppdraget, KS 2015/712.
- Framlagd utredning om koncernbildning har valt att utesluta flera frågor som är viktiga att belysa inför ett beslut om en eventuell ombildning. Några av dessa ställningstagande föreslås bli behandlade vid senare tillfälle genom nya beslut och ärende i kommunfullmäktige. Här utöver har AB TrelleborgsHem noterat ett antal frågeställningar som kräver svar innan det går att fatta beslut om en koncernbildning är motiverad eller ej. Nedan återkommer bolaget till dessa.
- Utredningen saknar helt alternativa förslag till organisationslösningar av de helägda bolagen. Utredningen tar ej heller hänsyn till de olika bolagens olikheter, förutsättningar samt vad som är för- och nackdelar för dessa vid koncernbildning.

PD

Samlade kommentarer kring frågan om koncernbildning

Styrningsfrågor och styrelsens ansvar

- För respektive styrelses ansvar gäller bara det enskilda bolaget. Styrelsen skall i denna egenskap enbart ha det egna bolagets bästa för sina beslut.
Enligt utredningen skall *"oaktat om koncernbildningen genomförs eller ej en aktiv ägarstyrning omfatta att bolagsordningar och ägardirektiv ses över"*.
Styrdokumentet från moderbolaget eller kommunstyrelsen måste beakta de särskilda åtagande som respektive bolag som ingår i koncernen har. Ingen förändring av bolagsordning eller ägardirektiv, för dotterbolagen, har presenterats i utredningen inför beslutet.
- Utredningen pekar mot att strategiska frågor för dotterbolagen skall få mindre utrymme än tidigare, och flyttas till moderbolaget med *"krav på aktiv ägarstyrning"*, medan verksamhetsfrågorna kommer att vara desamma. I utredningen står att läsa att *"dotterbolagen ansvarar för genomförande av verksamheten"*. Ansvaret för affären i dotterbolagen måste ligga hos det egna bolaget för att styrelsen skall kunna utöva sitt lagstadgade ansvar. Utredningen har ej klargjort ansvarsfrågorna.
- För en styrelse i ett koncernmoderbolag gäller samma regler som för en styrelse i ett dotterbolag, dvs, de har att värna om bolaget. Utredningen föreslår KS AU som personunion med moderbolagets styrelse. En riskfaktor som uppkommer är att styrelsen i moderbolaget politiseras och att beslut inte fattas på affärsmässig grund. Det finns också en fara i att detta mindre antal personer, som har flera roller, inte kan och har möjligheter att vara så väl insatta i varje bolags verksamhet att de förmår ta strategiska beslut på rätt grund utan i stället får förlita sig på eventuella tjänstemäns beredning av ärende. Det är också tveksamt med lämpligheten av att någon tjänsteman i kommunen skall agera såsom VD i koncernmoderbolaget då det kan uppkomma ett antal situationer där det föreligger risk för intressekonflikter och ev. jäv.

Finansiering av förvärv, skatteeffekter och koncernbidrag

- En avgörande fråga att ta ställning till är hur omstruktureringen skall göras samt om och hur moderbolaget skall finansiera förvärven. Här pågår enligt utredningen en *"skattejuridisk utredning för att bedöma vilka värden som är lämpliga i Trelleborg"*. Denna

72

utredning har ej varit möjlig att ta del av inför remissvaret. Prissättningen av aktierna för de olika kommunala bolagen är en ytterst viktig fråga i samband med bildande av en kommunkoncern. Denna fråga kan inte utelämnas innan beslut om bildandet av koncern behandlas i kommunfullmäktige.

- Priset på aktierna och sättet för ett förvärv kommer att ha betydelse för vilket avkastningskrav som i första hand kommunen har på moderbolaget och i andra hand vilka krav som moderbolaget ställer på dotterbolagen.
- Om kommunen säljer bolagen till moderbolaget måste moderbolaget på något sätt få medel, dvs. vinster från dotterbolagens verksamhet, för att kunna amortera av skulden och betala ev. ränta. Ett lån ifrån kommunen kommer sannolikt inte att medge skattemässigt avdrag för räntekostnaderna utifrån nuvarande skatteregler.
- För att optimera betalning av skatt kan det vara en fördel att vara en koncern då bolagens olika resultat skattemässigt kan utnyttjas, dvs utjämning av överskott mot skattemässigt underskott. Då TrelleborgsHem de senaste åren uppvisat ett skattemässigt underskott skulle bolaget kunna vara mottagaren av koncernbidrag.
- Priset på aktierna har betydelse för de bolag som har skattemässiga underskott. Se under specifika frågor för TrelleborgsHem.

Ökade kostnader för koncernen

- Ytterligare ett bolag att hantera kommer att öka de administrativa kostnaderna. Utredningen menar att denna kostnad är "försumbar i sammanhanget". AB TrelleborgsHem vill påstå att man inte skall underskatta kostnaderna för ökad administration, det blir fler nivåer som skall försörjas, detta oavsett vem eller vilka som sitter på de olika stolarna.
- Moderbolaget kommer att behöva köpa tjänster för sin förvaltning. Detta kan vara juridiska, administrativa eller ekonomiska tjänster. Oavsett om dessa tillhandahålls av kommunen eller från externa aktörer bör dessa ha bolagskompetens samt så skall detta vara kostnader som moderbolaget skall stå för.
- När det gäller momsfrågan blir moderbolaget troligen inte momspliktigt vilket innebär att man ej har avdragsrätt för ingående moms. Detta innebär att momsen blir en kostnad, vilket inte är fallet idag då kommunen får ersättning genom det särskilda systemet för kommunmoms. P

- Räntekostnader för köp av aktierna är en kostnad för moderbolaget, se finansiering av förvärv ovan.

Samordning och effektivisering

- Det nämns mycket om samordning, effektivisering och synergieffekter men det saknas konkreta exempel. Det finns redan idag ett fungerande samarbete och nätverk mellan de kommunala bolagen. Ett exempel är samarbetet mellan TrelleborgsHem och Östersjöterminalen när det gäller administration och förvaltning.
- Utifrån ägarens perspektiv, när det gäller att tydliggöra ägarrollen, förändras inte styrningsfrågan av en koncernbildning utan är bara en vilja som kan ske redan idag.
- Ett av de argument som anförs är att man kan utnyttja de tillgångar som finns i de olika koncernbolagen för den kraftsamling som kommer att krävas för att genomföra de projekt som ligger i närtid. Det har inte konkretiserats vad som menas och vilka eventuella tillgångar som skulle kunna realiseras för genomförandet.

Specifika frågor för AB TrelleborgsHem

- För att AB TrelleborgsHem inte skall förlora sin förmåga att göra samhällsnytta och leva upp till sina krav om affärsmässighet är det viktigt att inte värden plockas ur bolaget. Nyttan med allmännyttan bör möjliggöras även för kommande generationer. Fokus på bostadsfrågor måste finnas hos den styrelse som har en central roll annars undergrävs bolagets utvecklingsmöjligheter. För bolagets vidkommande, i den expansiva investeringsfas i både nyproduktion och stort renoveringsbehov i befintligt bestånd då mycket värde hanteras, är det av yttersta vikt att ansvaret för strategi- och styrningsfrågor ligger på den styrelse som skall ta det juridiska ansvaret. Givetvis med beaktande av ett tydligt direktiv från ägaren.
- I kommunens intresse skall ligga ett ansvar för att se till att det finns goda förutsättningar för det kommunala bolaget att öka värdet och att tillföra bostäder och därmed också skatteunderlag för framtiden. Här uppkommer frågan om KS AU, som tillika föreslås bilda moderbolagets styrelse, kommer att agera affärsmässigt med lönsamhetsfokus utifrån bolagets bästa eller med hänsyn till ett kommunstrategiskt politiskt intresse. PS

- I lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag finns bestämmelser om begränsningar av värdeöverföringar. Överföring av koncernbidrag till moderbolag och systerbolag omfattas av begränsningen. Nettot av lämnat koncernbidrag och erhållet aktieägartillskott, från moderbolaget, skall beaktas vid värdeöverföring, och utgör tillsammans med aktieutdelningen det högsta beloppet för värdeöverföring. TrelleborgsHem lämnar redan idag högsta möjliga utdelning till kommunen enligt begränsningsregeln genom årlig aktieutdelning. Det finns undantag som kan utnyttjas exempelvis vid avyttring av fastighet. Men med utgångspunkt från bolagets konsolideringsbehov är det tveksamt om större utdelning är försvarligt, vilket styrelsen måste göra en bedömning av utifrån aktiebolagslagens försiktighetsregel. Reglerna om skyddet för bolagets egna kapital och reglerna om värdeöverföring samt bolagets konsolideringsbehov måste även beaktas vid koncernbidrag.
- Beroende på den skattemässiga situation som finns i bolaget idag, med hänsyn till det utvidgade reparationsbegreppet, kan bolaget när man redovisar skattemässigt underskott bli mottagare av koncernbidrag. TrelleborgsHem har de senaste två åren haft ett skattemässigt underskott. Vår bedömning är att utredningen inte har beaktat bolagets ekonomiska förutsättningar.
- Priset på aktierna för bolagen har särskild betydelse för TrelleborgsHem då bolaget har ett skattemässigt underskott. Frågan som behöver utredas är om bolaget får behålla hela sitt skattemässiga underskott samt om det kommer att föreligga någon koncernbidragsspärr vid en koncernbildning.
- I tjänsteskrivelse 2017-03-20 inför beslut om "Bildande av bolagskoncernen Trelleborgs Rådhus AB" skrivs att "*Genom koncernbildning blir kommunen bolagsstruktur tydligare och det skapas möjligheter till en bättre och mer samlad hantering av bolagen och den kommunala ekonomiska förvaltningen*". Oavsett bildandet av koncern eller ej får bolagets och kommunens ekonomier inte på något sätt blandas ihop enligt Allbolagen. Utgångspunkten skall alltid vara bolagets bästa vilket också ligger i linje med aktiebolagslagens krav.

77

Sammanfattning

Som kommenterats ovan är det ett antal frågor som lämnats obesvarade. Det är AB TrelleborgsHem samlade bedömning att utredningen inte utgör tillräckligt underlag för att kunna ta ställning i frågan om koncernbildning.

Från utredarens sida har det tydliggjorts att vissa frågor utelämnats för att behandlas efter beslut om koncernbildning. AB TrelleborgsHem menar att det är viktigt att beslut tas på rätt grunder och med stor säkerhet och trygghet om vad som fastställandet av koncernbildning innebär samt vad motivet är. Det finns också i ett antal frågor full möjlighet att uppnå det resultat som önskas utan en koncernbildning.

Det hade varit en fördel om utredningen tydligt analyserat och redogjort för de samlade beräknade ekonomiska fördelarna av en kommunkoncern.

En återkommande fråga är hur utredaren har speglat ägarens syn på bolagen och vilket värde som dessa anses tillföra kommunen idag. Inget beaktande har gjorts utifrån detta och en riskanalys av vad en koncernbildning medför för bolagen bör också tas fram innan beslut.

Avslutningsvis anser AB TrelleborgsHem att uppdraget som gavs initialt i beslut, 2016-01-13 § 2, av kommunstyrelsen till kommundirektören skall utföras. Dvs. en grundlig utredning, efter dagens utgångspunkter, där man fullt ut tittar på de olika förutsättningarna samt även tittar på möjligheter för alternativa organisationslösningar avseende de helägda bolagen.

AB TrelleborgsHems styrelse beslutade 2017-05-04 §17 att tillsätta ett utskott för att arbeta fram ett förslag till remissvar samt titta närmare på vilka konsekvenser koncernbildandet kan ha för bolaget. Utskottet har bestått av: Gerd Klein (s) ordf, Eric Samuelson (m) v ordf, Christer Dahlberg (sös) ledamot, Tommy Bengtsson (c) ledamot samt Pia Jönsson VD.

Remissyttrandet har sakgranskats avseende skattefrågor av Karl-Olof Nilsson, skattejurist, Baker Tilly Tributa KB.

Styrelsen för AB TrelleborgsHem har på styrelsemöte, 2017-07-31 §49, enhälligt ställt sig bakom remissyttandet.

Enligt uppdrag
AB TrelleborgsHem

Pia Jönsson
VD

